

De bange haas in 'Het Bangedierenbos', Theater Sonnevanck

Ineke Duivenvoorde, poppenmaker

Het stromen van de energie

Peter Vermaat

Foto's Ineke Duivenvoorde

Ineke Duivenvoorde is een veelzijdig kunstenares. Ze maakt speelpoppen, is drummer in een band en geeft les in Do-in, een vorm van yoga. Bij al deze activiteiten gaat het haar erom, dat de energie blijft stromen.

Ik ontmoet Ineke Duivenvoorde (1974) in haar atelier in Voorhout (Zuid-Holland) te midden van een kassencomplex. Op mijn vraag hoe ze hier terechtgekomen is, vertelt ze dat haar vriend ooit in de bollenschuur van zijn ouders een geluidsstudio heeft gebouwd. "Maar achttien jaar geleden kregen we samen een dochter. Ik had, waar wij woonden, mijn atelier gewoon in de kamer. Maar als er een kleine komt, heeft die ook ruimte nodig. Bovendien werk ik met textiel. Dat is soms nogal stoffig. In dit complex mocht ik wel een atelier inrichten. Zo ben ik hier terechtgekomen." Haar vriend is acht jaar geleden overleden, haar schoonouders in de loop der jaren eveneens, maar het kassencomplex is nog steeds familieterrein en Ineke heeft hier haar stek gevonden.

The Dark Crystal

"Als ik met iets bezig ben," zegt ze, "kan ik hier alles rustig laten liggen. Dat is wel zo prettig." Ineke maakt niet alleen kleine poppen, maar ook grotere gestalten, soms met een spanwijdte van vier meter. "Het zijn speelpoppen," vervolgt ze, "geen knuffelbeesten. Als kind al breide ik truitjes voor mijn poppen. Dat deed ik liever, dan dat ik ermee speelde. Ik tekende, maakte muziek. Heel dat creatieve sprak mij aan. Ook mijn vriendinnen maakten muziek. Toen ik twaalf was, wilde ik eerst bassist worden. Ik leerde wat gitaarspelen en vormde op mijn zestiende met mijn vriendinnen een band. Maar omdat de een gitaar speelde en de ander bas, ben ik gaan drummen. Dat doe ik nog steeds. In Howrah, waarvan de andere bandleden uit de Nederlandse underground scene komen. We oefenen in de Katzwijm Studio die ik hier op dit terrein run. Daarnaast speel ik ook mee in The Avonden. Deze band brengt Nederlandstalige muziek vol zelfspot en zwartgallige humor. We hebben onder andere opgetreden in VERA in Groningen en in Paradiso in Amsterdam.

Als kind was ik al bezig met toneel, met dansjes en de musical. Toen ik acht was, zag ik de film *The Dark Crystal* van Jim Henson, de bedenker van de Muppets. Al die poppen fascineerden mij. 'Dat wil ik ook maken,' dacht ik. In mijn pubertijd deed ik elke vrijdagmiddag mee aan toneel. Als er dan rond een voorstelling kostuums gemaakt moesten worden of decors gebouwd, was ik daar graag mee bezig. Eigenlijk met alles wat op de achtergrond van het toneel gebeurt. Al jong wist ik, dat ik decorbouwer of zoiets wilde worden. Tijdens mijn laatste jaar op het vwo heb ik tegelijk de vooropleiding voor de kunstacademie gedaan, zodat ik het jaar daarop naar de Hogeschool voor de Kunsten in Utrecht (HKU) kon. Daar ging ik theatervormgeving doen. Ik leerde poppen, kostuums, maquettes maken, kortom al die dingen waar ik blij van word."

Firma Rieks Swarte

Een van haar docenten aan de HKU was Beatrijs Persijn. Zij gaf materiaal en rekwisieten, en maakte onder andere poppen voor Rieks Swarte. Bij haar kon ze ook stage lopen. Zo kwam Ineke in contact met de Firma Rieks Swarte, waarvoor ze veel opdrachten heeft gedaan. In 2011 werkte ze mee aan de musical *Jip, Janneke, de mjoeziekul*. Ze vertelt: "De tekeningen die Fiep Westendorp bij dit verhaal van Annie M.G. Schmidt heeft gemaakt, zijn silhouetten. Jip en Janneke zie je alleen en profil. Bovendien zijn ze klein. Ik moest er driedimensionale poppen van maken met een hoogte van 1,20 meter. De voorzijde moest ik dus zelf bedenken. Hoe ziet hun voorkant eruit, hebben ze oortjes bijvoorbeeld? Door naar andere tekeningen van Fiep Westendorp te kijken, als *Floddertje* en *Ibbeltje*, kreeg ik daar wel een idee over. Het gaat er immers niet om wat je tekent, maar hóe je dat doet. Je moet als het ware de ziel

Repetitie met Janneke, in 'Jip en Janneke, de Mjoezikul', Bos Theaterproducties ism Firma Rieks Swarte

van het beeld proberen over te dragen. Dat luistert nauwkeurig. Tijdens het proces kwam ook mevrouw Gioia Smid van de Fiep Westendorp Foundation kijken of de vormgeving wel voldeed aan hun inzichten. Je kunt dus niet zomaar wat gaan maken. Als ik iets maak, ben ik steeds op zoek naar de poëzie van het beeld. Ik ben niet één-op-één aan het namaken. Ik wil dat het beeld gaat leven, dat het tot de verbeelding spreekt en bij het publiek gevoelens oproept. Zo wordt de kat bij *Potters Beesten* door drie poppenspelers bespeeld, maar je gelooft dat het een kat is."

Het hondje in 'Rûntsje Hûntsje', Tryater

De poëzie van het beeld

In 2016 nam Rieks Swarte *Potters Beesten* in reprise, die voor het eerst in 1991 werd gespeeld. Beatrijs Persijn maakte toen de poppen ervoor. "Vijfentwintig jaar later mocht ik de kat en de andere poppen van mijn oud-docent herstellen. Het materiaal was versleten. Ik vond het heel bijzonder om dat te mogen doen."

Over het algemeen werkt Ineke niet voor poppenspelers, ofschoon ze dat graag zou willen, en in het verleden ook wel met Max Verstappen heeft samengewerkt. "Dan maakte hij de poppen en ik de kostuums," zegt ze, "maar meestal werk ik voor toneelgezelschappen die een pop willen gebruiken. Als ze bij me komen, heb ik altijd heel veel vragen. Wat willen ze precies? Hoe willen ze de pop inzetten? Bijvoorbeeld als ik een hond moet maken, moet hij dan stevig kunnen zitten, of moet hij met zijn poot achter zijn oor kunnen krabben? Wat is de vorm en de kleur van het decor? Hoe wil men dat hij bespeeld wordt?

Een pop is alleen maar materiaal. Hij gaat pas leven als er beweging in komt, als ermee gespeeld wordt. Dat is een soort ademhaling, daarin schuilt de poëzie van het beeld."

Kruimels

Om dit te demonstreren laat ze mij een pop zien en vertelt ze, hoe die gemaakt is. Ze maakt eerst een vorm van klei. Daaroverheen maakt ze met varaform een geraamte. Varaform is een lichtgewicht, stugge en vormbare thermoplast die zacht wordt als je hem verhit met een heat tool, een soort heel hete föhn. Zodra hij afkoelt, hardt hij uit en heb je de vorm die je hebben wilt. Vervolgens kun je deze basisvorm gaan aankleden.

Op dit moment werkt ze mee aan de voorstelling *Kruimels* van Toneelgroep Maastricht, geregisseerd door Jouman Fattel met in de hoofdrollen Sylvia Poorta en Alidtcha Binazon. Het stuk is geschreven door Jennifer Haley. In het najaar gaat deze voorstelling in première. Hij wordt van 11 oktober tot en met 25 november door heel het land gespeeld. In opdracht van Sarah Nixon (die verantwoordelijk is voor vormgeving en scenografie) assisteert Ineke haar bij het maken van een *inflatable*. Ineke: "Het is een decorstuk, dat tegelijk functioneert als een pop. Een *inflatable* is een opblaasbaar object. Denk bijvoorbeeld aan de opblaasbare poppen van Abraham en Sara, die voor de woning staan van mensen die vijftig worden. De *inflatable* voor deze voorstelling wordt een soort muizenkop. Hij speelt een rol in deze poëtische en intieme vertelling over een verborgen gezamenlijk verleden."

Waar stroomt de energie

Naast drummen en het maken van poppen geeft Ineke ook les in Do-In, ook wel Dao-In Yoga genoemd. Voortgekomen uit het Chinese taoïsme, is het een eeuwenoud Japans systeem ter bevordering van de gezondheid. Voor Ineke horen drummen, poppen maken en Do-In beoefenen bij elkaar. "Ook bij Do-In gaat het om een manier van bewegen. Het gaat om de vraag waar de energie stroomt, waar je blij van wordt, waar je verbinding voelt. Een pop komt ook alleen maar tot leven, als hij gedragen wordt door de adem, de beweging. Wat ik zo mooi vind, is om met acteurs, poppen, beelden, decor, spel en tekst een werkelijkheid te creëren. Alleen drummen vind ik ook niet alles. Het gaat erom, dat je met elkaar iets opbouwt, misschien wel even een illusoire werkelijkheid creëert, omdat wij die als mens zo hard nodig hebben. Je probeert van binnenuit, vanuit je hart de liefde te laten stromen, die energie waardoor mensen zich beter gaan voelen. Dat wil ik graag doorgeven."

https://www.toneelgroepmaastricht.nl/agenda/273/
www.inekeduivenvoorde.com
www.doinstudio.nl
www.katzwijmstudio.com
HOWRAH : https://www.facebook.com/HOWRAHmusic
The Avonden : https://www.facebook.com/theavonden
http://www.zea.dds.nl